

*Beslut 2024-10-10

Rättat enligt 36§ förvaltningslagen (2017:900)

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Johan Löwenadler Davidsson

Louise Säf

Förslag till* bildande av Sundsered naturreservat i Mullsjö kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Sundsered, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med reservatet är att:

- bevara och vårda en triviallövskog med ädellövinslag i ravinmiljö med dess förekomst av naturvärdesträd och biologiska mångfald av främst lavar
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att:

- Lövskogen i huvudsak lämnas till intern dynamik men att naturvärdesträd och efterträdare till dessa sköts mer aktivt för att förhindra igenväxning och beskuggning samt att vid behov tillskapa värdefulla strukturer
- granens utbredning begränsas

Skälen enligt 7 kap. 5 § MB

Skälen att bilda naturreservatet Sundsered är områdets triviallövskog med ädellövinslag och dess förekomst av sällsynta lavar. Flera av ädellövträden är naturvärdesträd med en artrik lavflora, bland annat de sällsynta arterna sydlig blekspik, frostig asplav och klosterlav som förekommer på de äldsta träden. Ravinmiljön bidrar till en stabilt fuktig miljö. I anslutning till sjön

Stråken finns enstaka tallar som kan utgöra lämpliga boplatser för fiskgjuse och andra rovfåglar i området.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar. Undantag gäller för röjning av uppkommande sly på befintlig dammvall, se karta i bilaga 1
2. plantera eller så träd eller buskar
3. plantera eller så för området främmande arter
4. uppföra eller anlägga byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning
5. anlägga väg, led, bro eller spång
6. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
7. anlägga åtelplatser och utfodringsplatser
8. anordna upplag av något slag
9. bedriva täkt av något slag. Undantag gäller vattentäkt för husbehovsförbrukning.
10. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning. Undantag gäller för åtgärder som syftar till att upprätthålla befintlig dammvall.
11. dika eller dikesrensa
12. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. Utmärkning och underhåll av gränserna för naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavla
3. röjning och ringbarkning av uppkommande gran
4. åtgärder som extensivt bete, luckhuggning/frihuggning, nyhamling, hamling samt röjning av gran av igenväxningskaraktär för att säkerställa förekomst av hotade och/eller hänsynskrävande arter
5. röjning och avverkning av träd och sly på befintliga fornlämningar, se karta i bilaga 1
6. stängsling och underhåll av befintligt stängsel
7. veteranisering av träd genom att till exempel skapa större eller mindre håligheter i stammar eller beskärning av toppar och grenar med så naturliga brottytor som möjligt
8. uppsättning av holkar för hållevande djur och boplattform för rovfågel
9. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter
10. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fasta naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Undantag gäller plockning av matsvamp för husbehov. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning eller motsvarande som beviljats tillstånd enligt C5.

3. samla in och därefter döda ryggradslösa djur. Förbudet gäller inte fiskerättsinnehavarens rätt till fiske av signalkräfta. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning eller motsvarande som beviljats tillstånd enligt C5.
4. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

5. Utföra vetenskaplig undersökning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga el- och vattenledningar samt brukande av angränsande åkermark. Vid kapning av överhängande grenar kan dessa företrädevis återföras till reservatet.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för underhåll och drift av befintliga vägar (med vägområden med diken och vägslänter).

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa Data

Namn	Sundsered
NVR-id	2063542
Areal	4,6 hektar (ha) varav vatten 0,2 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Mullsjö
Socken	Bjurbäck
Lägesbeskrivning	Ca 9 km norr om Bottnaryd och 5,5 km söder om Nyhem
Fastigheter	Delar av fastigheterna Sundsered 1:2 och Sundsered 2:1. Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Området utgörs av en lövskogsbeklädd ravin med en mindre bäck som mynnar ut i sjön Stråken. Längs den branta ravinen dominerar triviallövskog med inslag av ädellövträd, tall, en och gran. Skogen innehåller ett stort antal olika lövträdsarter som ek, alm, ask, lind, lönn, björk, asp och klibbal. Det finns en stor spridning i ålder på träden, från mycket unga till flera äldre och grova träd. De äldre träden utgörs främst av ek, björk och asp men även alm och ask. Flera av de gamla ädellövträden är naturvärdesträd. Majoriteten av de grova lövträden återfinns i områdets västra och södra del, enstaka hagmarksträd finns i områdets norra del. I nordvästra delen av naturreservatet förekommer ett flertal ekar som tidigare har stått mer öppet. De grova lövträden hyser en artrik och skyddsvärd lavflora med de rödlistade arterna sydlig blekspik, grynig filtlav, klosterlav och frostig asplav som särskilt intressanta. I östra delen, mot sjön Stråken, förekommer flera större granar och tallar. Det är sedan tidigare känt att det förekommer fiskgjuse vid Stråken vilka skulle gynnas av de större tallarna som nu eller i framtiden kan utgöra lämplig boplats. Genomgående för hela reservatet är den rikliga förekomsten av död ved.

En kort remsa av sjön Stråken ingår i naturreservatet endast för att säkerställa att hela landytan är med i det skyddade området även vid

eventuella förändringar av sjöns vattennivå. Fiske regleras inte av naturreservatet.

Beskrivning av ärendet

Sundsered inventerades under 2021 inom Länsstyrelsens projekt om inventering av triviallövskog med ädellövträdsinslag i Stråkenområdet. Sundsered uppmärksammades för sina höga naturvärden och markägarna informerades om naturvärdena i samband med inventeringen. I september 2022 tog markägarna kontakt med Länsstyrelsen och meddelade att de var intresserade av att skydda området som naturreservat.

I juni 2023 beställdes värdering för de berörda fastigheterna av Svefa AB, samtidigt beställdes också förhandlingsuppdrag av Söllscher Lantmäterikonsult AB. Avtal om intrångsersättning undertecknades i augusti 2023.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Mullsjö kommun, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen tillstyrker bildandet av naturreservatet Sundsered. Mullsjö kommun har inget att erinra mot förslaget som är förenligt med gällande detaljplan.

Förslaget till beslut och skötselplan för bildande av naturreservatet Sundsered skickades på remiss den 10 juni 2024 till Mullsjö kommun, Mellersta Götalands Jordägareförening, Skogsstyrelsen, naturskyddsföreningen i Mullsjö, friluftsförbundet Mullsjö, Bjurbäcks hembygdsförening, Lantbrukarnas riksförbund (LRF) i Jönköpings län, Sveriges geologiska undersökning och Trafikverket. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttrande har inkommit från Mullsjö kommun, Sveriges geologiska undersökning, Trafikverket och Skogsstyrelsen.

Skogsstyrelsen tillstyrker förslaget men lyfter behovet av en motivering till varför anläggande av väg, led, bro eller spång förbjudits och till varför inga besöksanordningar planeras.

Mullsjö kommun lyfter vikten av tillräckliga och lättillgängliga parkeringsmöjligheter för att underlätta för allmänheten att besöka naturreservatet och föreslår därför att det planeras för parkeringar i samband med inrättandet av reservatet. I övrigt välkomnar

kommunen förslaget och ser att initiativet kommer bidra till att bevara områdets naturvärden och skapa nya möjligheter för friluftsliv och rekreation för kommunens invånare och besökare. Vidare har Mullsjö kommun inga erinringar mot förslaget.

Trafikverket har påtalat behovet av att de fortsatt kan bedriva normalt vägunderhåll på den sträckan av allmän väg som gränsar till naturreservatet. De har också informerat om vilka tillstånd som krävs för nya till-och utfartsvägar och för åtgärder/byggnation/arbeten inom vägområdet. Även vilka riktlinjer som gäller för skyltning vid vägar.

Sveriges geologiska undersökning avstår från att yttra sig.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Anordningar och parkeringsanläggningar prioriteras ofta i reservat där besöksstrycket förväntas bli högt och där rekreation har en större roll i reservatsbildandet. Områden som ligger tätortsnära eller som redan innan reservatsbildandet aktivt brukas i rekreationssyften är sådana områden där anordningar ofta övervägs. Då Sundsered naturreservat är litet till storleken och ligger inom en kommun som har andra större och mer ströv-och besöksvänliga naturreservat har varken friluftsanordningar eller parkeringsplatser prioriterats här. Inom området finns det idag inte heller någon lämplig plats för en eventuell parkeringsplats, varför planer om parkeringsanläggning uteblivit.

Naturreservatets gränser har mätts in. Längs den allmänna vägen går gränsen för naturreservatet längs med vägbanken. Vidare har Länsstyrelsen i avsnitt Naturreservatsföreskrifter lagt till att reservatföreskrifterna inte ska utgöra hinder för underhåll och drift av vägar.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförandet av miljömålen som beslutats av riksdagen. Naturreservatsbildning av Sundsered bidrar till att miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Sundsered uppmärksammades i Länsstyrelsens inventering av triviallövskogar med ädellövträdsinslag i Stråkenområdet 2021 som ett område med höga naturvärden. Skogen hyser flera gamla och grova ädellövträd (naturvärdesträd) och flera skyddsvärda lavar

växer på träden varav tre arter är rödlistade. Området bedöms ha höga naturvärden på beståndsnivå och består av triviallövskog med ädellövträdsinslag vilket är en prioriterad skogstyp att bevara. Sundsered ligger inom värdetrakten "Stråken", som bland annat är en värdetrakt för triviallövskog med ädellövträdsinslag. En värdetrakt är ett större område där det finns flera mindre områden med höga naturvärden knutna till en specifik skogstyp. När flera mindre områden med samma skogstyp skyddas inom samma värdetrakt ökar förutsättningarna för att dessa naturvärden ska kunna bevaras långsiktigt. Många ovanliga arter av lavar på ädellövträd kan ha svårt för att sprida sig och det blir lättare för dessa arter att sprida sig och överleva på lång sikt om områdena ligger nära varandra, som de gör i en värdetrakt. Sundsered är högt prioriterat för långsiktigt bevarande i Jönköpings län (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020. Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen i Jönköpings distrikt).

Sundsered ligger inom området Stråkendalen-Bottnarydfältet som är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6 § MB. Inom naturreservatet har Skogsstyrelsen registrerat en nyckelbiotop på 0,7 ha och två objekt med naturvärde på 0,5 respektive 0,3 ha.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot avverkning och borttransport av död ved. De skyddsvärda arterna är knutna till de grova ädellövträden (naturvärdesträd) som finns i området och utgör grunden för områdets höga naturvärden. För arternas långsiktiga bevarande är området i behov av en anpassad skötsel. Naturvärdesträd och efterträdare till dessa behöver hållas fria från igenväxning för att möjliggöra framtida generationer av grova lövträd. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och vårda områdets förekomst av grova ädellövträd och förekomsten av en artrik lavflora. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna bedöms inte vara av sådan omfattning att de allvarligt försvårar allmänhetens möjligheter att utnyttja området. I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedömer Länsstyrelsen därför att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 15 november 2024 och de gäller omedelbart även om de överklagas.

Kungörelsen införs i Jönköpings-Posten den 17 oktober 2024, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 7 november 2024.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 4 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Louise Säf som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Gustav Enander medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan med bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Överklagandehänvisning regeringen
5. Sändlista

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Jönköpings län antingen via e-post; jonkoping@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 7 november 2024. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

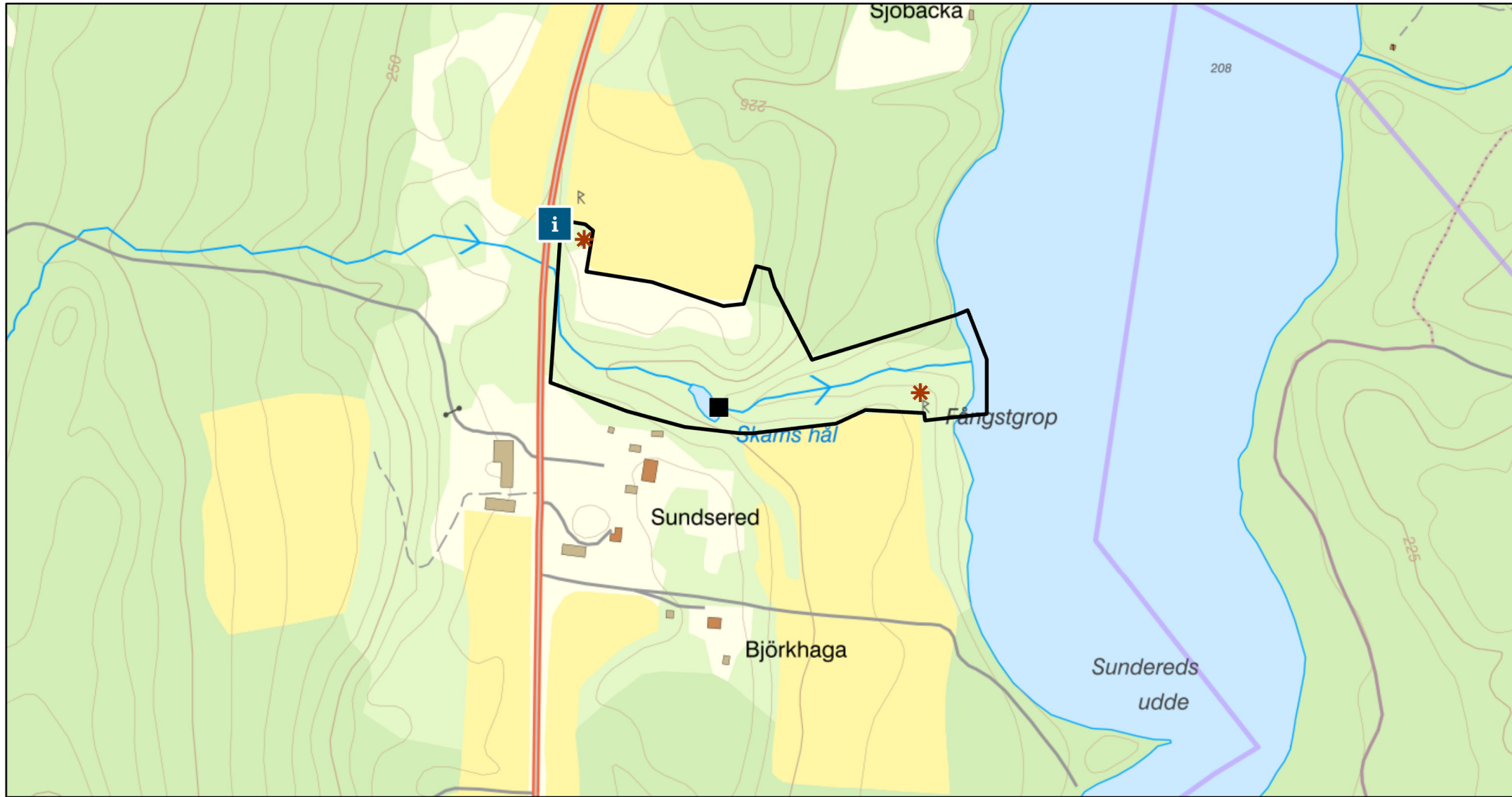
Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, jonkoping@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 60 00. Ange diarienummer 6673-2022.

Naturreseptatet Sundsered

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2024-10-09, dnr 511-6673-2022

Länsstyrelsen
Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Föreskriftsområde - dammvall

Föreskriftsområde - fornlämning

Information

Gräns för naturreservat

Skala 1:5000

Skötselplan för naturreservatet Sundsered i Mullsjö kommun

Skötselplanens giltighetstid	2
1. Syftet med naturreservatet	3
2. Beskrivning av området	3
2.1. Administrativa data	3
2.2. Topografi, geologi och hydrologi	4
2.3. Historik och markanvändning	4
2.4. Växt- och djurliv	4
2.5. Friluftsliv	5
2.6. Bebyggelse och anläggningar	5
2.7. Källförteckning	6
3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet	6
3.1. Övergripande mål med skötseln	6
3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
3.3. Oplanerade övergripande åtgärder	8
3.4. Friluftsliv och gränser	8
3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	9
4. Dokumentation och uppföljning	9
4.1. Uppföljning av skötselåtgärder	9
4.2. Uppföljning av bevarandemål	9
5. Bilagor	10

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2024 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om naturreservat fattades den 9 oktober 2024.

Vid frågor om skötsel av naturreservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och vårda en triviallövskog med ädellövinslag i ravinmiljö med dess förekomst av naturvärdesträd och biologiska mångfald av främst lavar
- inom ramen för bevarande av naturvärdena ge besökare möjlighet till naturupplevelser och ett rikt friluftsliv

Syftet ska uppnås genom att:

- Lövskogen i huvudsak lämnas till intern dynamik men att naturvärdesträd och efterträdare till dessa sköts mer aktivt för att förhindra igenväxning och beskuggning samt att vid behov tillskapa värdefulla strukturer
- granens utbredning begränsas

2. Beskrivning av området

2.1. Administrativa data

Namn	Sundsered
Skyddsform	Naturreservat
Areal	4,6 hektar (ha) varav vatten 0,2 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Mullsjö
Socken	Bjurbäck
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets västdel (11)
Mittpunktskoordinater	N 6412336 – E 432173 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	Ca 9 km norr om Bottnaryd och 5,5 km söder om Nyhem
Fastigheter	Delar av fastigheterna Sundsered 1:2 och Sundsered 2:1. Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskarta, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog	4,4 ha
Vattendrag	0,2 ha

<i>Naturtyper</i>		<i>Natura 2000-habitat</i>	
Ädellövskog	1,9 ha	Ädellövskogsbranter 9180	1,9 ha
Triviallövskog	0,8 ha	Ej Natura 2000-habitat	
Triviallövskog med ädellövinslag	1,2 ha	Ej Natura 2000-habitat	
Barrblandskog	0,5 ha	Taiga 9010	0,5 ha
Vattendrag	0,2 ha	Ej Natura 2000-habitat	

2.2. Topografi, geologi och hydrologi

Området utgörs till största delen av en östvärd ravin med sin djupaste del ned mot mynning till Stråken i öst. Högsta punkten är vid reservatets norra kant med en höjdmeter på 238 meter över havet vilket ger en höjdskillnad på cirka 30 meter i området.

Berggrunden består till övervägande del av granit och jordarten utgörs av isälvsediment i väst och sandig morän i öst.

Naturreseptatet ligger inom huvudavrinningsområdet Göta älv och delavrinningsområdet "utloppet av Stråken". I botten på ravinen rinner en mindre bäck som mynnar ut i Stråken i öst. Bäckten är periodvis torrlagd. I området finns även en anlagd damm med konstjord dammvall av upptravade stenar.

2.3. Historik och markanvändning

Området har sedan 1950-talet fram till alldeles nyligen betats med kor. Skogen var under 1960-talet tätare och inslag av gran mer påtaglig. I östra delen av området var gran det dominerande trädslaget medan det i väst var gles lövskog med endast inslag av gran. Mellan 1975 och idag har skogen på sina platser glesats ut bland annat med en öppning ut mot jordbruksmarken i norr där det idag är ett område med högre gräs, sly och enstaka äldre träd. I nordväst finns en fornlämning i form av en stensättning (RAÄ-nummer: L1972:4520) och i sydost en fångstgrop (RAÄ-nummer: L2023:7289). Den sistnämnda bör särskilt uppmärksammas då fångstgropar är en relativt unik förekomst i Jönköpings län.

2.4. Växt- och djurliv

Naturreseptatet Sundsered utgörs av en lövskogsbeklädd ravin dominerat av triviallovträd med inslag av ädellövträd samt gran, tall och enstaka en. Träden är klena till grova och förekommer i hela reservatet. Längs med kantzonen till bäcken växer al, hassel, gran, tall och asp. I reservatets västra och södra del finns flera grova

hålträd av trädslagen ek, alm och ask samt enstaka asp. Trädskiktet på södra sidan av bäcken är relativt glest med undantag för de områdena som fylls ut med hassel och gran. Längs med kantzonen och i slänten norr om bäcken är trädskiktet tätt med sly av hassel. I öst övergår den täta lövskogen till en gles barrskog med relativt grova granar och tallar. Genomgående för hela reservatet är den rikliga förekomsten av död ved i olika nedbrytningsstadier och grovlek.

Markskiktet domineras av husmossa som växer tillsammans med vitsippor. I fältskiktet förekommer ljung och blåbär fläckvis. Anmärkningsvärt för reservatet är den artrika och skyddsvärda lavfloran knutna till äldre grova lövträd framför allt av ädellövträdslag. Några särskilt intressanta arter är sydlig blekspik, grynnig filtlav, klosterlav och frostig asplav.

Under 2023 genomfördes ett elfiske och en bottenfaunaundersökning i den förekommande bäcken i reservatet. Inga fiskar observerades vid undersökningstillfället. Av bottenfaunaundersökningen framgår att bäcken har mycket höga naturvärden främst med avseende på artförekomst då den hotade nattsländan *Crunoecia irrorata* observerades. Spår av klövvilt har uppmärksamrats i stora delar av reservatet. Att notera är att området hyser goda förutsättningar för att utgöra födosöksplats för bland annat fladdermöss. I övrigt är djurlivet är dåligt undersökt.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2a.

2.5. Friluftsliv

I reservatets nordvästra kant finns en mindre infart till intilliggande åker. I övrigt förekommer inga stigar eller andra anordningar för besökare.

2.6. Bebyggelse och anläggningar

I de centrala delarna av reservatet finns en damm med dammvall av upptravade stenar. Rester från ett gammalt dass tillhörande gården kan skimras i form av en gammal grund. I området finns även ett stängsel som avgränsar mot angränsade mark. I övrigt finns ingen bebyggelse eller andra anläggningar inom reservatet.

2.7. Källförteckning

Kulturmiljöregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen och Skogsvårdsstyrelsen. Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län. Meddelande 2020:4.

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

www.artportalen.se

3. Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.1. Övergripande mål med skötseln

Naturreservatet ska utgöras av en naturskogsartad triviallövskog med påtagligt inslag av ädellövträd. Området ska hysa god tillgång av död ved och naturvärdesträd. Naturvärdesträden ska stå ljust och öppet. Området ska hysa en artrik flora och fauna, särskilt med avseende på lavar. Områdets stabila luftfuktighet ska bibehållas. Generellt för hela området ska granens utbredning begränsas och naturvärdesträd frihuggas vid behov. I syfte att skapa höga naturvärden genomförs åtgärder som veteranisering, ringbarkning eller motsvarande. För träd som står öppet med stort ljusinsläpp kan det även bli aktuellt med nyhamling följt av kontinuerlig hamling. Om möjligt är störning genom beteshävd att föredra i området.

Hela naturreservatet är ett skötselområde.

3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

Skötselområde 1	Lövskog och bäck	4,6 ha
Naturtyp:	Ädellövskog	1,9 ha
	Triviallövskog	0,8 ha
	Triviallövskog med ädellövinslag	1,2 ha
	Barrblandskog	0,5 ha
	Vattendrag	0,2 ha
Natura 2000-habitat:	Taiga (9010)	0,5 ha
	Ädellövskogsbranter (9180)	1,9 ha

Områdesbeskrivning

Skötselområdet utgörs av en lövskogsbeklädd ravin dominerat av triviallövträd med inslag av ädellövträd samt gran, tall och en. Från väst till öst rinner en bäck som mynnar ut i Stråken. Längs med vattendragets kantzon växer al, hassel, gran, tall och asp. Området är flerskiktat med äldre naturvärdesträd i väst och söder och yngre skog i norr. I norr förekommer även ett något mer öppnare område av hagmarkskaraktär med enstaka hagmarksträd. Området är dock i en igenväxningsfas med riklig förekomst av uppväxande sly. I nordost övergår skogen till en något mer barrdominerad skog med grova tallar och granar. Uppväxande gran förekommer sporadiskt i hela reservatet. Död ved av olika grovhet och nedbrytningsgrad kan hittas i större delen av området.

Bevarandemål

Området ska utgöras av en naturskogsartad triviallövskog med påtagligt inslag av ädellövträd. Området ska ha god tillgång till solbelysta naturvärdesträd samt efterträdare till dessa. Skogen ska hysa goda förutsättningar för vidare förekomst av den artrika lavfloran i området. Död ved i olika nedbrytningsstadier och grovhet ska förekomma i hela reservatet. Arealen av Natura 2000-naturtypen taiga (9010) ska vara minst 0,5 ha, arealen ädellövskogsbranter (9180) ska vara minst 1,9 ha och arealen triviallövskog med ädellövinslag ska vara minst 2 ha.

Restaureringsåtgärder

- Skogen ska restaureras genom röjning och frihuggning/luckhuggning för att öka ljusinstrålningen och för att minska igenväxning av gran, hassel, asp och björk. Åtgärden ska genomföras senast 2029. Vid detta arbete är det viktigt att inte all buskvegetation röjs bort då det kan bidra med missgynnande effekter för känsliga arter med avseende på snabba förändringar på ljus- och vindförhållanden.
- Vid markerade fornlämningar, se bilaga 2b, ska träd och sly avverkas. Åtgärden ska genomföras senast 2029.

Löpande skötselåtgärder

- Frihuggning av naturvärdesträd i syfte att öka livslängden för träden samt gynna den unika lavfloran. Frihuggning gynnar även andra arter som är knutna till solexponerade och äldre träd.

- Vid behov genomföra röjning för att öka ljusinstrålningen och för att minska igenväxning av gran, hassel, asp och björk. Vid detta arbete är det viktigt att inte all buskvegetation röjs bort då det kan bidra med missgynnande effekter för känsliga arter med avseende på snabba förändringar på ljus- och vindförhållanden.
- Vid behov skapa naturvärden genom nyhamling, hamling, veteranisering, ringbarkning eller motsvarande.
- Om möjligt, störning genom extensivt bete.

3.3. Oplanerade övergripande åtgärder

Inom hela naturreservatet är det tillåtet att bekämpa invasiva främmande arter som kan motverka syftet med naturreservatet.

3.4. Friluftsliv och gränser

Inom reservatsområdet finns idag inga friluftsanordningar eller stigar. Med bakgrund till reservatets lilla storlek och närheten till andra större och mer besöksvänliga reservatsområden planeras inga anordningar att uppföras, förutom gränsmarkering och uppsättning av informationstavla.

För lokaliseringen av informationstavla inom Sundsereds naturreservat se karta i bilaga 2b.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till reservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden genom informationstavla som är i gott skick. Informationen i området ska förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft.
- Inom ett år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft ska en informationstavla iordningsställas vid reservatets nordvästra kant, se skötselplankarta bilaga 2b.
- Informationstavlan ska innehålla karta över området, information om naturreservatets naturvärden samt

naturreservatsföreskrifter för allmänheten. Informationen ska finnas på svenska.

3.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Informationstavla	Vid reservatets nordvästra kant	Inom 1 år efter att beslutet om naturreservatet vunnit laga kraft
Inledande röjning och frihuggning/luckhuggning för att öka ljusinstrålningen och minska igenväxning.	Hela skötselområdet	År 2024–2029 och därefter återkommande vid minst 1-2 senare tillfällen med 10-15 års intervall
Inledande röjning och avverkning av träd och sly på befintliga fornlämningar	Fornlämningar markerade på karta, se bilaga 2b	År 2024–2029 och därefter återkommande vid behov
Löpande skötselåtgärder som röjning, extensivt bete, luckhuggning/frihuggning	Hela skötselområdet	Vid behov
Löpande skötselåtgärder som röjning och ringbarkning av igenväxande gran	Hela skötselområdet	Vid behov
Tillskapande av höga naturvärden genom nyhamling, hamling, veteranisering, ringbarkning eller motsvarande	Hela skötselområdet	Vid behov

4. Dokumentation och uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2. Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivsvärden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske. Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

2a. Artlista

2b. Skötselplankarta

Urval av arter inom naturreservatet Sundsered

Nedan redovisas kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse. Arterna är indelade i grupp och därefter i bokstavsordning efter det svenska namnet med det latinska namnet inom parentes.

Kategori: CR (akut hotad), EN (starkt hotad), VU (sårbar), NT (nära hotad), DD (kunskapsbrist), LC (rödlistad 2010/2015 men 2020 bedömd livskraftig), S3 (høgt signalvärde), S2 (medelgott signalvärde), S1 (lågt signalvärde). EU (arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet). ÅGP (art inom åtgärdsprogram för hotade arter). F (Fridlyst). Ö (övrìg intressant art).

Inventerat: det år som senaste fyndet observerades.

Referens: SKS (Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering), LST (Länsstyrelsens lövskogsinventering 2021-2022 och Bottenfauna i Jönköpings län 2023), AP (Artportalen).

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt andra arter av intresse.

Art	Kategori	Inventerat	Referens
Mossor			
Fällmossa (<i>Antitrichia curtipendula</i>)	S2	2022	LST
Trubbfjädermossa (<i>Homalia trichomanoides</i>)	S3	2022	LST
Lavar			
Bårdlav (<i>Nephroma parile</i>)	S1	2022	LST
Dvärgtufs (<i>Leptogium teretiusculum</i>)	S1	2022	LST
Frostig asplav (<i>Lecidella laureri</i>)	Ö	2022	LST
Gammelgranslav (<i>Lecanactis abietina</i>)	S2	2022	LST
Grynig filtlav (<i>Peltigera collina</i>)	NT, S1	2022	LST
Grynig lundlav (<i>Bacidia biatorina</i>)	Ö	2022	LST
Gulnål (<i>Chaenotheca brachypoda</i>)	S1	2022	LST
Klosterlav (<i>Biatoridium monasteriense</i>)	VU	2022	LST
Kornig nållav (<i>Chaenotheca chlorella</i>)	S2	2022	LST
Lönnlav (<i>Bacidia rubella</i>)	S1	2022	LST
Puderfläck (<i>Arthonia cinereopruinosa</i>)	Ö	2022	LST
Sotlav (<i>Cyphelium inquinans</i>)	S1	2022	LST
Sydlig blekspik (<i>Sclerophora amabilis</i>)	EN, S2	2022	LST
Kärlväxter			
Strutbräken (<i>Matteuccia struthiopteris</i>)	S1	2023	LST
Insekter			
<i>Crunoecia irrorata</i>	VU	2023	LST

Källförteckning

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020.

Skogsstyrelsen 1994. Signalarter i projekt nyckelbiotoper.

Skogsstyrelsen 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning

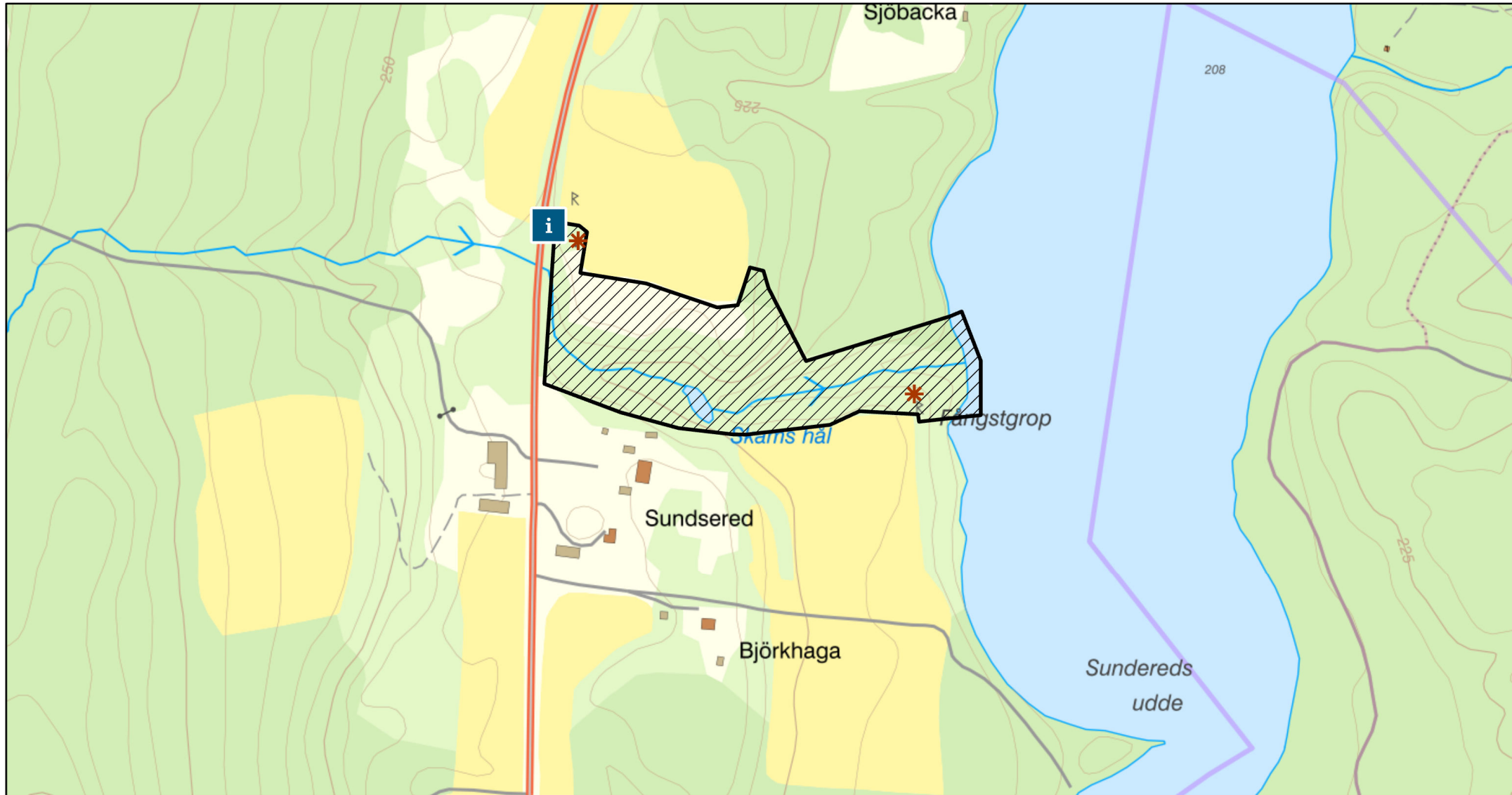
Skogsstyrelsen 2014. Handbok för inventering av nyckelbiotoper.

Naturreseptatet Sundsered

Skötselplankarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2024-10-09, dnr 511-6673-2022

Länsstyrelsen
Jönköpings län

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Fornlämning

Information

Skötselområde 1

Skala 1:5000

Bilaga 2b